

*การบริหารวิชาการในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์เครือข่ายแม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

สุภาษิต งามจารุเกรียงไกร¹ ประพันธ์ ธรรมไชย²

¹นักศึกษาลัทธิศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

²อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

*Corresponding author e-mail: 66867225@g.cmru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็นด้านการบริหารวิชาการ และ 2) ศึกษาแนวทางการบริหารวิชาการในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายแม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed method research) ประชากรประกอบด้วยผู้ตอบแบบสอบถาม 91 คน และผู้ทรงคุณวุฒิจากโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดี 7 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสังเคราะห์องค์ประกอบแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็น วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบันด้านการบริหารวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง ขณะที่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การนิเทศการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา การวัดและประเมินผล การเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การจัดการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา และการพัฒนาหลักสูตร 2.แนวทางการบริหารวิชาการที่ควรดำเนินการ ได้แก่ การส่งเสริมเครือข่ายนิเทศการออกแบบระบบประกันคุณภาพที่เหมาะสม การเทียบโอนผลการเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนด การส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน การจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับบริบทและวัฒนธรรมท้องถิ่น การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนและผู้เรียน

คำสำคัญ: การบริหารวิชาการ; โรงเรียนศูนย์เครือข่ายแม่ลาน้อย

* Received: 2025-05-01, Revised: 2025-06-14, Accepted: 2025-06-26

Academic administration of school in Mealanoi Group network center under the Maehongson Primary Educational Service Area Office 2

Supasit Ngamcharukriangkrai^{1*} Praphan Thumachai²

¹Master of Education Program in Educational Administration, Chiang Mai Rajabhat University

²Lecturer of Faculty of Education, Chiang Mai Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: 66867225@g.cmru.ac.th

ABSTRACT

This research aimed to: 1) study the current conditions, desired conditions, and the priority needs index of academic administration, and 2) explore academic administration guidelines in the Maelanoi Network Center Schools under the Office of Mae Hong Son Primary Educational Service Area 2. A mixed-method research approach was employed. The sample consisted of 91 respondents for the questionnaire and 7 experts from best practice schools for interviews. Research instruments included a synthesized component framework, questionnaires, and interview forms. Quantitative data were analyzed using mean, percentage, standard deviation, and priority needs index. Qualitative data were analyzed using content analysis. The study revealed that: 1. The current overall condition of academic administration was at a moderate level, while the desired condition was at the highest level. The priority needs index, ranked from highest to lowest, included: educational supervision, development of internal quality assurance and educational standards, assessment and credit transfer, research for educational quality improvement, learning management, development of educational media, innovations, and technology, and curriculum development. 2. Academic administration guidelines include: building networks for supervision and knowledge sharing; designing quality assurance systems suitable to the school context; implementing systems for knowledge and credit transfer as per regulations; promoting classroom research among teachers; designing learning management that aligns with students' context, daily life, and local culture; continuously developing and monitoring educational media and innovations; and analyzing learner background and community context to develop relevant and integrated curricula.

Keywords: Academic Administration; Maelanoi Network Center Schools

บทนำ

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ และคุณธรรมของบุคคล ซึ่งการให้การศึกษาที่ดีแก่เยาวชนอย่างครบถ้วนในทุก ๆ ด้าน จะทำให้สังคมและบ้านเมืองมีพลเมืองที่มั่นคง และพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไป การศึกษาคือกระบวนการศึกษาเพื่อความเจริญงอกงามของบุคคล และสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ผ่านการฝึกการอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคมการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

การจัดการศึกษาการบริหารวิชาการถือเป็นงานที่สำคัญเป็นอันดับแรกของการกระจายอำนาจบริหาร และการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมปี พ.ศ.2562 ฉบับที่ 4 มาตรา 39 ว่าให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านการบริหาร วิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรงหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจดังกล่าวให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติปี พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมปี พ.ศ. 2562 พันธกิจที่สำคัญอันดับแรกของสถานศึกษาคือการบริหารวิชาการที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์มาบริหารเพื่อจัดกิจกรรมทั้งภายในและนอกห้องเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับนักเรียนคือการสร้างนักเรียนให้มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรมตามขอบข่ายทางการบริหารวิชาการ ส่วนงานด้านอื่น ๆ เป็นงานที่สำคัญรองลงมาที่คอยส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อให้การบริหารวิชาการให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย (อภิเกียรติ์ สุนทรพรพันธ์ และคณะ, 2564) ด้วยเหตุนี้การบริหารวิชาการจึงเสมือนเครื่องชี้วัดความสำเร็จ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาที่ความสามารถยึดเอางานวิชาการ และมีความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามาเป็นหลักในการบริหารจะสามารถนำโรงเรียนไปสู่ความสำเร็จได้ ปัญหาระบบการศึกษาไทยมีหลายด้าน ประการแรกคือปัญหาอำนาจนิยมในโรงเรียนที่ได้อยู่กับระบบการศึกษาไทยมานานคือการติดอยู่กับกรอบขนบธรรมเนียมเดิมที่ขัดขวางการเปลี่ยนแปลง ระบบอาวุโสมีผู้ใหญ่ผู้น้อยในการใช้อำนาจที่เหนือกว่า ประการที่สองคือรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบเดียวกันทั้งประเทศ โดยไม่ได้คำนึงถึงสภาพบริบทของสถานศึกษา เช่น ในช่วงการระบาดของโรคโควิด19 ในปี พ.ศ. 2564 ครูและนักเรียนต้องเผชิญปัญหา คือ การจัดการเรียนรู้ออนไลน์ที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ และปัญหาดังกล่าวยังถือเป็นการตอกย้ำปัญหาเรื่องความเหลื่อมล้ำจากสภาพบริบทของการศึกษามากขึ้น ในเรื่องของอุปกรณ์การเรียน อุปกรณ์ทางเทคโนโลยีที่มีจำนวนจำกัด สัญญาณอินเทอร์เน็ตที่เข้าไม่ถึงในพื้นที่ที่บริบทที่ห่างไกล ซึ่งนำมาสู่ความยากลำบากของคณะครูผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนในพื้นที่ที่มีความห่างไกล ประการที่สามคือปัญหาหลักสูตร ซึ่งมีโครงสร้างเนื้อหาการจัดการเรียนรู้ในตัวชี้วัดอัดแน่นกระบวนการจัดการเรียนรู้อึดหลักการถ่ายทอดความรู้จากผู้สอนสู่นักเรียนแบบเดิม ๆ ซึ่งเป็นการเน้นการท่องจำมากกว่าการฝึกให้นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ ประการที่สี่คือปัญหาภาระงานที่มาก เนื่องจาก

ครูผู้สอนต้องรับผิดชอบงานอื่นๆ เช่น งานพัสดุ งานการเงิน เป็นต้น ทำให้การสอนในห้องเรียนอาจลดน้อยลง และประการสุดท้ายคือการประเมินครูผู้สอน โดยเน้นเน้นเอกสารที่มาก และต้องมีรูปภาพประกอบในการดำเนินกิจกรรมหรืองานต่างๆ ซึ่งปัญหาเหล่านี้ล้วนเป็นเหตุให้เกิดเครียดนำไปสู่การเจ็บป่วยด้านสุขภาพจิต (ณัฐจิตติ คำมูล, 2564) และส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาไทย

ในปี พ.ศ. 2565 ผลคะแนนการสอบประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล (Programme for International Student Assessment : PISA) ซึ่งเป็นการประเมินนักเรียนอายุ 15 ปี โดยเน้นการประเมินความฉลาดรู้ (Literacy) ได้แก่ ด้านการอ่าน ด้านคณิตศาสตร์ และด้านวิทยาศาสตร์ โดยองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organisation for Economic Co-operation and Development) หรือ (OECD) เป็นผู้จัดการประเมิน โดยผลการประเมินของประเทศไทย วิชาคณิตศาสตร์ ลำดับที่ 58 ด้านการอ่านได้ลำดับที่ 64 และด้านวิทยาศาสตร์อยู่ลำดับ 58 จากประเทศและเขตเศรษฐกิจทั้งหมด 81 แห่ง (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2566) นอกจากผลคะแนน PISA ผลคะแนนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (O-NET) เห็นว่าค่าเฉลี่ยต่ำในทุกกลุ่มสาระ ปัญหาอาจเกิดจากการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ยังไม่เหมาะสม และขาดความคล่องตัวเนื่องจากระบบการบริหารจัดการศึกษาซึ่งมุ่งเน้นการบริหารตามกฎระเบียบ (Rule Driven) มากกว่าการบริหารเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย (Management Driven) รวมถึงมีข้อจำกัดเรื่องหลักสูตรและการสอนที่เน้นเนื้อหาสาระความรู้และความจำมากกว่าการเน้นพัฒนาทักษะ และสมรรถนะ ซึ่งอาจส่งผลให้นักเรียนไม่มีความคิดสร้างสรรค์ และครูผู้สอนที่มีคุณภาพยังกระจายไม่ทั่วถึงโดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกล (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ประกอบด้วยเขตพื้นที่ 3 อำเภอ คืออำเภอแม่สะเรียง อำเภอสบเมย และอำเภอแม่ลาน้อย โดยรับผิดชอบการจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกลและนักเรียนส่วนมากเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่ ชนเผ่ากะเหรี่ยง ชนเผ่าพื้นเมือง ชนเผ่าไทยใหญ่ และชนเผ่าละว้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 จึงได้แบ่งเป็นศูนย์การบริหารการศึกษาทั้งหมดจำนวน 18 ศูนย์เครือข่าย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2, 2566)

โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายแม่ลาน้อย ตำบลแม่ลาน้อย อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 2 ประกอบด้วยทั้งหมด 10 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนบ้านแม่สะปึ่ง โรงเรียนบ้านสะปึ่งใต้ โรงเรียนบ้านแม่งะ โรงเรียนบ้านพระบาทห้วยผึ้ง โรงเรียนบ้านแม่ฮู โรงเรียนลุ่มน้ำวิทยา โรงเรียนบ้านป่าหมากวิทยา โรงเรียนบ้านท่าสองแคว โรงเรียนบ้านแม่แลบ และโรงเรียนอนุบาลแม่ลาน้อย โรงเรียนเหล่านี้ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีการสำรวจระบบข้อมูลครัวเรือนยากจนด้วย อันหมายถึงมีการเดินทาง การติดต่อสื่อสาร ไฟฟ้า รวมถึงสัญญาณอินเทอร์เน็ตที่ไม่สะดวก (องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาน้อย, 2565) จากรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2564 - 2566 ของโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ 4 วิชาหลักได้แก่ วิชาภาษาไทย วิชาคณิตศาสตร์ วิชาภาษาอังกฤษ และวิชาวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าในระดับประเทศ มีผลต่างในแต่ละปี คือ -0.46 ในระดับสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีผลต่างในแต่ละปี คือ -0.94 และในระดับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 มีผลต่างในแต่ละปี คือ -0.74 ตามลำดับ

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวส่งผลให้สถานศึกษาต้องพัฒนาการบริหารวิชาการซึ่งเป็นหัวใจของการบริหารโรงเรียนและพัฒนาคุณภาพของนักเรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจจะศึกษาการบริหารวิชาการในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์เครือข่ายแม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นการบริหารวิชาการ และเพื่อศึกษาแนวทางการบริหารวิชาการในสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายแม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ให้มีผลสัมฤทธิ์ตรงตามเป้าหมายการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็นการบริหารวิชาการในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์เครือข่ายแม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารวิชาการในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์เครือข่ายแม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษการบริหารวิชาการในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์เครือข่ายแม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็นการบริหารวิชาการในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์เครือข่ายแม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารวิชาการในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์เครือข่ายแม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 โดยการสังเคราะห์ตำราหนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้ศึกษาใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยอาศัยหลักการจำแนก หรือการจัดกลุ่มข้อมูล และสรุปเป็นความเรียงเชิงพรรณนา

ขั้นตอนที่ 2 สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารวิชาการในสถานศึกษาของโรงเรียน
ในศูนย์เครือข่ายแม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีการจัดลำดับความต้องการ
จำเป็นการบริหารวิชาการในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์เครือข่ายแม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ศึกษาข้อมูลจากบุคลากรของสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายแม่ลา
น้อยทั้งหมด ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 9 คน ครูผู้สอน จำนวน 82 คน รวมทั้งหมด 91 คน
ของสถานศึกษาทั้งหมด 10 แห่งของในศูนย์เครือข่ายแม่ลาน้อย

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาขั้นตอนนี้คือแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และ
ดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุงการบริหารวิชาการในสถานศึกษาของโรงเรียนใน
ศูนย์เครือข่ายแม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 โดยมี
การสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ออกแบบรายการข้อคำถาม เสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณา โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารวิชาการใน
สถานศึกษาของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายแม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
แม่ฮ่องสอน เขต 2 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ตามวิธีของ ลิเคิร์ต
(Rensis Likert, 1932)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเพิ่มเติม เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-Ended
Question)

3. นำแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารวิชาการในสถานศึกษา
นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยหาค่าดัชนี
ความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย (Index of item Object Congruence : IOC)
โดยพิจารณาค่าความสอดคล้องที่คำนวณได้ต้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ขึ้นไป ซึ่งอยู่ระหว่าง 0.80-1.00
เป็นค่าดัชนีความสอดคล้องที่ยอมรับได้

4. นำแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารวิชาการในสถานศึกษา ที่มีค่า
ดัชนีความสอดคล้องที่ยอมรับได้ไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มประชากรในการวิจัยนี้
จำนวน 30 ชุดโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990) โดย
ใช้เกณฑ์ค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ผลปรากฏว่าค่าสัมประสิทธิ์ความ

เชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันเท่ากับ 0.93 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์เท่ากับ 0.98

การเก็บรวบรวมข้อมูล

จัดส่งหนังสือราชการจากวิทยาลัยแม่ฮ่องสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ วิทยาเขตแม่ฮ่องสอน พร้อมแบบสอบถามไปยังผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มประชากร เพื่อขอความอนุเคราะห์การเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 91 ชุด โดยได้รับคืน และมีสภาพสมบูรณ์สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้ จำนวน 91 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ทำการบันทึกข้อมูล และวิเคราะห์ทางสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ความถี่ และค่าร้อยละ เสนอข้อมูลในรูปของตารางประกอบการพรรณนา

2. วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารวิชาการในสถานศึกษาของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายแม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 โดยใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและแปลผลค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ของ เบสท์ (Best & Kahn, 1982) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการพรรณนา

ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ มากำหนดดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index : PNI modified) เพื่อกำหนดอันดับความต้องการในการศึกษาแนวทางการบริหารวิชาการในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์เครือข่ายแม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 โดยใช้สูตรการคำนวณ ดังนี้ (สุวิมล ว่องวานิช, 2558) เพื่อกำหนดอันดับความต้องการจำเป็นที่ต้องปรับปรุงในการศึกษาแนวทางการบริหารวิชาการในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์เครือข่ายแม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

การศึกษาแนวทางการบริหารวิชาการในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์เครือข่ายแม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

กลุ่มเป้าหมายผู้ทรงคุณวุฒิ

กลุ่มเป้าหมาย ผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์ให้ข้อมูลในการศึกษาแนวทางการบริหารวิชาการในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์เครือข่ายแม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 โดยใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection) จำนวน 7 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจากโรงเรียนที่มีความเป็นเลิศด้านวิชาการ (Best Practices) จำนวน 4 คน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หรือหัวหน้าฝ่ายวิชาการจากโรงเรียนที่มีความเป็นเลิศด้านวิชาการ (Best Practices) จำนวน 3 คน

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารวิชาการของโรงเรียน

2. ออกแบบแนวคำถามการสัมภาษณ์โดยนำผลการประเมินดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็นการบริหารวิชาการในแต่ละองค์ประกอบที่มีดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI modified) มากกว่าหรือเท่ากับดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็นโดยรวมในแต่ละองค์ประกอบมา กำหนดเป็นแนวคำถามการสัมภาษณ์

3. สร้างสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยแบ่งออก 3 ตอน ขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการบริหารวิชาการในสถานศึกษา

ตอนที่ 3 สัมภาษณ์ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการบริหารวิชาการนำแบบสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความถูกต้อง และความเหมาะสม

4. ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษานำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากวิทยาลัยแม่ฮ่องสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ วิทยาเขตแม่ฮ่องสอน ส่งถึงผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ จำนวน 7 คน ผู้ศึกษาดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 7-10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568 ตามที่ได้นัดหมายไว้ และดำเนินการสรุปคำสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาแนวทางการบริหารวิชาการในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์เครือข่ายแม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยสรุปสาระสำคัญที่มีความสอดคล้องกันของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบการพรรณนาเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็นการบริหารวิชาการในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์เครือข่ายแม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 สรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาตามตารางดังนี้

ตารางที่ 1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็นการบริหาร
 วิชาการในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์เครือข่ายแม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
 การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

การบริหารวิชาการ	สภาพปัจจุบัน (ที่เป็นจริง)			สภาพที่พึงประสงค์ (อยากให้เป็น)			PNI _{modified}	ลำดับ
	μ	σ	แปลผล	μ	σ	แปลผล		
1. การพัฒนาหลักสูตร	3.56	0.50	มาก	4.75	0.40	มากที่สุด	0.334	7
2. การจัดการเรียนรู้	3.45	0.52	ปานกลาง	4.66	0.44	มาก	0.359	5
3. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ทางการศึกษา	3.60	0.55	มาก	4.81	0.35	มากที่สุด	0.340	6
4. การวัดประเมินผล และการเทียบโอน ผลการเรียน	3.42	0.58	ปานกลาง	4.67	0.46	มาก	0.369	3
5. การนิเทศการศึกษา	3.49	0.49	ปานกลาง	4.85	0.32	มากที่สุด	0.392	1
6. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษา	3.43	0.51	ปานกลาง	4.72	0.44	มากที่สุด	0.376	2
7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาใน สถานศึกษา	3.54	0.51	มาก	4.81	0.36	มากที่สุด	0.361	4
เฉลี่ยรวม	3.49	0.52	ปานกลาง	4.68	0.39	มากที่สุด	0.361	

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารวิชาการในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์เครือข่ายแม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า สภาพปัจจุบันที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา รองลงมา คือ การพัฒนาหลักสูตร และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา สภาพปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการวัดประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียนตามลำดับ

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์การบริหารวิชาการในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์เครือข่ายแม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าสภาพที่พึงประสงค์ที่มีค่ามากที่สุด คือ การนิเทศการศึกษา รองลงมาคือด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา และด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ที่มีค่าน้อยที่สุดคือการจัดการเรียนรู้ตามลำดับ

สำหรับดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็นการบริหารวิชาการในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์เครือข่ายแม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ในภาพรวม (PNI_{modified} = 0.361) ตามองค์ประกอบ 7 ด้าน เมื่อพิจารณาแต่ละด้านโดยเรียงจากดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1.การนิเทศการศึกษา (PNI_{modified} = 0.392) 2.การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษา (PNI_{modified} = 0.376) 3.การวัดประเมินผล และการ

เทียบโอนผลการเรียน ($PNI_{\text{modified}} = 0.369$) 4.การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ($PNI_{\text{modified}} = 0.361$) 5.การจัดการเรียนรู้ ($PNI_{\text{modified}} = 0.359$) 6.การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ($PNI_{\text{modified}} = 0.340$) 7.การพัฒนาหลักสูตร ($PNI_{\text{modified}} = 0.334$) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารวิชาการในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์เครือข่ายแม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 แต่ละด้านควรดำเนินการดังนี้

2.1 ด้านการนิเทศการศึกษาควรสร้างเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ จัดระบบนิเทศทั้งภายในและนอกโรงเรียน ควรดำเนินการนิเทศอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้มีการสร้างเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างครูและบุคลากรทางการศึกษา ทั้งภายในโรงเรียน และระหว่างโรงเรียนในเครือข่าย

2.2 ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาควรเริ่มจากการจัดทำกรอบการประเมินที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาและตัวชี้วัด โดยออกแบบเป้าหมายและระบบประกันคุณภาพภายในให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา สามารถนำไปใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างแท้จริง สำหรับการเตรียมความพร้อมด้านทรัพยากร บุคลากร และระบบข้อมูลสารสนเทศ ควรจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้ชัดเจน มีการบริหารเชิงกลยุทธ์เพื่อเชื่อมโยงกับการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ซึ่งจะนำแผนไปสู่การปฏิบัติจริงอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานด้านประกันคุณภาพภายใน ควรดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยมีการกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสม พร้อมทั้งมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบในการประเมินผลให้แก่ครูและบุคลากรอย่างชัดเจน เพื่อให้การตรวจสอบคุณภาพเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง

2.3 การวัดประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียนควรดำเนินการโดยเน้นความยืดหยุ่นและคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน เพื่อให้การวัดผลสะท้อนศักยภาพที่แท้จริง โดยเฉพาะในการเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และผลการเรียนจากโรงเรียนอื่นควรมีระบบที่ชัดเจนและยืดหยุ่น การพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลควรสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ และแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้การประเมินมีความถูกต้องและเหมาะสม ในส่วนของการประชุมคณะครูเพื่อวางแผนการวัดผลและเทียบโอนผลการเรียน ควรเป็นการวางแผนร่วมกันเพื่อกำหนดเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจนและเป็นธรรม อีกทั้งควรส่งเสริมให้ครูพัฒนาเครื่องมือวัดผลโดยอ้างอิงจากฐานข้อมูลเดิมที่มีอยู่ และนำมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงให้เหมาะสมกับศักยภาพและบริบทของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

2.4 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นการศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในห้องเรียน เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้ในการแก้ไขปัญหาและยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ควรสนับสนุนให้ครูและบุคลากรนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งส่งเสริม

ให้เกิดวัฒนธรรมองค์กรที่เห็นคุณค่าและใช้ประโยชน์จากการวิจัยในชั้นเรียนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาโดยรวม.

2.5 ด้านการจัดการเรียนรู้ควรเริ่มจากการวิเคราะห์ผู้เรียนอย่างรอบด้านโดยสำรวจระดับความสามารถผ่านการสังเกตและนำข้อมูลมาปรับเนื้อหาให้เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน และวัฒนธรรมท้องถิ่น ทั้งยังควรจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนรวมถึงส่งเสริมการมีส่วนร่วมผ่านการจัดการเรียนการสอนแบบข้ามชั้นและการเรียนรู้นอกห้องเรียนเพื่อเปิดโอกาสทางการศึกษาให้กว้างขึ้น นอกจากนี้การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ควรออกแบบอย่างเป็นระบบ โดยบูรณาการความร่วมมือระหว่างครูประจำวิชา ครูประจำชั้น และกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตร พร้อมจัดกิจกรรมเสริมเพื่อพัฒนาทักษะต่าง ๆ ของนักเรียน การจัดการเรียนรู้ควรเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและปรับให้เหมาะกับบริบทของพื้นที่ พร้อมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้แบบพหุวัฒนธรรมโดยคำนึงถึงความหลากหลายทางชาติพันธุ์ เพื่อสร้างความเข้าใจในความแตกต่างของผู้เรียนมากขึ้น อีกทั้งควรมีการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยข้อมูลจากการนิเทศในชั้นเรียน การประเมินผลสัมฤทธิ์ทั้งในระดับชั้นเรียนและระดับชาติ รวมถึงข้อเสนอแนะจากผู้ปกครอง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา และควรประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและสื่อการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้โดยรวม

2.6 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาควรสร้างและพัฒนาสื่อ นวัตกรรม การเรียนการสอนควรพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ และมีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานการพัฒนาสื่อ และเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่องควรรวบรวมข้อมูลการใช้สื่อและพัฒนาสื่อ และเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่องรวมถึงมีการประเมินผลการดำเนินการพัฒนาสื่อโดยใช้กระบวนการในการตรวจสอบ และวิเคราะห์การใช้สื่อ

2.7 การพัฒนาหลักสูตรด้านการพัฒนาหลักสูตรควรเริ่มจากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียนและบริบทของชุมชนอย่างรอบด้าน เพื่อให้หลักสูตรสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง โดยควรบูรณาการหลักสูตรแกนกลางเข้ากับหลักสูตรท้องถิ่นอย่างเหมาะสม การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรควรมีความชัดเจน และปรับปรุงอย่างต่อเนื่องโดยยึดหลักมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติควบคู่กับความเหมาะสมของบริบทผู้เรียน สำหรับเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ควรจัดให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และมีความยืดหยุ่นเพียงพอที่จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสนใจและความถนัดของตนเอง เพื่อส่งเสริมการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพในบริบทที่หลากหลาย

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาโดยรวมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การศึกษาและกรอบแนวคิดในการศึกษา ผู้ศึกษามีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารวิชาการในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์เครือข่ายแม่ลาน้อยสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารวิชาการในสถานศึกษาของโรงเรียน ศูนย์เครือข่ายแม่ลาน้อยสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 พบว่าสภาพ ปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ที่มีค่าเฉลี่ยในระดับมากคือ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา รองลงมา คือการพัฒนาหลักสูตร

ทั้งนี้มีสาเหตุมาจากหลายปัจจัยคือความไม่สม่ำเสมอในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการวัด ประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน แสดงถึงปัญหาทั้งด้านความเข้าใจในกระบวนการปฏิบัติ และการ นำผลประเมินไปใช้ และการนิเทศการศึกษายังไม่เข้มแข็งพอ ส่งผลให้ครูและบุคลากรขาดการสะท้อนผล เพื่อปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนรู้รวมถึงระบบประกันคุณภาพภายในยังไม่มีประสิทธิภาพ อาจเกิด จากการขาดทรัพยากร บุคลากร หรือการสนับสนุนที่เพียงพอ

สอดคล้องกับแคทรียาภรณ์ อินทิพย์ (2559) พบว่าสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาที่มี นักเรียนต่างด้าว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และกับพงศ์ศักดิ์ จิตสะอาด และคณะ (2560) ปัญหาการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1-2 โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีปัญหามากที่สุด ได้แก่ ด้านการพัฒนา สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อ การศึกษาและสอดคล้องกับปรีดีถรณ์ กองนาถ (2564) ศึกษาสภาพปัจจุบัน การบริหารงานวิชาการ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่า สภาพ ปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และกับณัฐพงษ์ เกรียงไกรวงษ์ และคณะ (2565) ที่ได้ศึกษาความ ต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดเลยตามแนวคิดการเรียนรู้ที่ ส่งเสริมศักยภาพเฉพาะบุคคลผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันที่มีค่าเฉลี่ยจากสูงที่สุดไปหาต่ำที่สุด คือ การ พัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และ การวัดและประเมินผล และรวมถึงรัฐพร ธรรมพิริยะกุล (2566) ที่ได้ศึกษาการบริหารวิชาการโรงเรียนใน อำเภอแม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดด้านหนึ่ง คือด้านการพัฒนา และใช้สื่อเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา และนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับปรีดี พนมลาภิรักษ์ และคณะ (2566) ที่ได้ศึกษาการบริหารงาน วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มคุณภาพการศึกษา กกดู-นาแวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าสภาพปัจจุบันที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้าน ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา

นอกจากนี้ยังพบว่าส่วนสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การนิเทศการศึกษามีสภาพที่พึงประสงค์การบริหารวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือด้าน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ที่มีค่าต่ำที่สุดคือการจัดการ เรียนรู้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหน่วยงานต้นสังกัดให้ความสำคัญกับการนิเทศการศึกษาโดยกำหนดเป็น แนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน ผ่านบทบาทของผู้บริหารและศึกษานิเทศก์ทำให้มีสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับ

มากที่สุด ส่วนการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอาจจะเนื่องมาจากการขาดแคลนด้านงบประมาณ ครู และบุคลากรอาจมีภาระงานมาก ทำให้ไม่มีเวลาทำวิจัยอย่างเต็มที่ อีกทั้งการจัดการเรียนรู้อย่างขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ โรงเรียนขาดแคลนสื่อการสอน เทคโนโลยี และอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนรู้ เพราะอยู่ในพื้นที่ห่างไกล

ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของจิรวรรณ อังศุขาลวงศ์ (2557) ได้ศึกษาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดเทศบาลเมืองทุ่งสง ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านที่มีค่าอยู่ในระดับมากที่สุด คือด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาและด้านการนิเทศการศึกษา และกับพัชญ์พิชา จันทา (2563) สภภาพที่พึงประสงค์การบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายกอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับปรีตถกรณ์ กองนาคุ (2564) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่าด้านสภภาพที่พึงประสงค์ที่มีค่ามากที่สุดได้แก่ ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา นอกจากนี้ยังสอดคล้องพิชฌาภา แพงด้วง (2565) ได้การศึกษาสภภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 พบว่าสภภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านการพัฒนา

สื่อและเทคโนโลยีตามลำดับ

2. ผลการศึกษาดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็นการบริหารวิชาการในสถานศึกษาของโรงเรียน ศูนย์เครือข่ายแม่ลาน้อยสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 โดยเรียงจากค่าดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็นที่ต้องพัฒนาเป็นลำดับแรกได้แก่การนิเทศการศึกษา รองลงมาคือ การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษา การวัดประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา และการพัฒนาหลักสูตรตามลำดับ ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากโรงเรียนมีข้อจำกัดด้านบุคลากรที่เชี่ยวชาญในการนิเทศ ส่งผลให้มีความต้องการพัฒนาด้านการนิเทศการศึกษาเป็นอันดับแรก และระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาก็ควรได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับมาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการเช่นกันเพื่อให้เกิดความสม่ำเสมอทางการศึกษา และการขาดแคลนงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาถือเป็นอุปสรรคหนึ่งที่สำคัญ เพราะงานวิจัยช่วยให้สถานศึกษาสามารถปรับปรุงการเรียนการสอนโดยอ้างอิงเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้และการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ต้องได้รับการพัฒนา ทั้งนี้อาจมีข้อจำกัดในด้านงบประมาณ อุปกรณ์ หรือทักษะของครูในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ขณะเดียวกันหลักสูตรการศึกษาก็ต้องได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนโดยต้องคำนึงถึงความต้องการของชุมชน รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของนโยบายการศึกษาที่ทำให้โรงเรียนต้องปรับปรุงหลักสูตรอยู่เสมอ

สอดคล้องกับผลการศึกษาของพิมพ์ใจ พุฒจัตุรัส (2562) ที่ได้ศึกษาความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 พบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร รองลงมาคือ ด้านการวัดผลประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ตามลำดับ และสอดคล้องกับศิริวัฒน์ บุญโตเนต และสสิทร เซาว์นชัย (2564) ที่ได้ศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ที่พบว่าดัชนีความต้องการจำเป็นมากที่สุดคือการบริหารและการพัฒนา หลักสูตรรองลงมา คือด้านกรนิเทศการศึกษา และการศึกษาแนวทางการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของณัฐพงษ์ เกรียงไกรวงษ์ และคณะ (2565) ที่ได้ศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดเลยตามแนวคิดการเรียนรู้ที่ส่งเสริม ศักยภาพเฉพาะบุคคล ผลการศึกษาพบว่าค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การวัดและประเมินผล พิษณาภา แพงด้วง (2565) ได้พบว่าความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เมื่อ พิจารณารายด้านเรียงลำดับ ความ ต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อยได้แก่ 1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2 ด้านการนิเทศการศึกษา 3 ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีตามลำดับและนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับวิชิตา เหล่าน้ำใส และนิตดา เปี่ยมพีชนะ (2566) ได้ศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าความ ต้องการจำเป็นจากมากไปน้อยคือ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ และด้านการพัฒนา หลักสูตรของสถานศึกษาตามลำดับ

3. แนวทางการบริหารวิชาการในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์เครือข่ายแม่ลาน้อยสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 โดยผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาดัชนีความต้องการจำเป็นที่ จัดเป็นจุดอ่อนที่จำเป็นต้องปรับปรุงขององค์ประกอบแต่ละด้านมาสร้างข้อคำถามในการสัมภาษณ์กลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ข้อมูล ผู้วิจัยเสนอการอภิปรายผลแนวทางการบริหารวิชาการในสถานศึกษาของ โรงเรียนศูนย์เครือข่ายแม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 โดย เรียงตามลำดับดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง 3 อันดับแรก ดังนี้

3.1 การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ซึ่งจะช่วยให้ครูสามารถพัฒนาตนเองและถ่ายทอดความรู้สู่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่มี คุณภาพและสอดคล้องกับเป้าหมายทางการศึกษา ได้มีการเสนอแนวทางให้สถานศึกษาดำเนินการสร้าง เครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ จัดระบบนิเทศทั้งภายในและนอกโรงเรียนโดยควร ดำเนินการนิเทศอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังควรมี

การแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างครูและบุคลากรทางการศึกษา ทั้งภายในโรงเรียน และระหว่างโรงเรียนในเครือข่ายโดยใช้รูปแบบการนิเทศ เช่น การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) และการนิเทศออนไลน์สำหรับโรงเรียนในพื้นที่ห่างไกล เป็นแนวทางที่ช่วยเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้และยกระดับคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับปกรณพงศ์ อินทองแก้ว (2563) ได้เสนอแนวทางการนิเทศการศึกษาที่เสนอว่าการนิเทศแบบ เพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) และการวางแผนการนิเทศอย่างเป็นระบบ จะช่วยให้ครูได้รับการสนับสนุนทั้งในแง่ของความรู้ ทักษะ และการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในการสอน โดยเน้นให้ครูมีบทบาทเป็นทั้งผู้นำและผู้ตามในการทำงานกลุ่ม ซึ่งช่วยเสริมสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน โดยให้สถานศึกษาดำเนินการสร้างเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ จัดระบบนิเทศทั้งภายในและนอกโรงเรียน และควรกำหนดให้ครูมีการทำ PLC (Professional Learning Community) เพื่อให้ครูได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และสะท้อนปัญหาต่าง ๆ และร่วมกันหาแนวทางแก้ไข ด้านแรงจูงใจ ควรส่งเสริมให้ครูปรึกษาสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูแบบเป็นกันเอง เพื่อให้ครูสามารถปรึกษากันได้ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อดุลย์ แสนสืบและสายสุดา เตียเจริญ (2565) ได้ศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาว่าการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้และการใช้กระบวนการ PLC (Professional Learning Community) เป็นแนวทางที่ช่วยส่งเสริมการพัฒนาครูและเพิ่มประสิทธิภาพการสอน นอกจากนี้ ยังพบว่าการใช้เกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลง (PA) เป็นเครื่องมือสำคัญในการนิเทศและพัฒนาการสอนของครูผ่านการวิจัยในชั้นเรียน และนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของนิสสรณ์ กัญษา และคณะ (2567) ได้ศึกษาถึงแนวทางการนิเทศการศึกษาโดยใช้ระบบนิเทศการเรียนรู้เป็นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ว่า ควรส่งเสริมการศึกษาและการฝึกอบรมบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเน้นการใช้ ระบบนิเทศการเรียนรู้ (Learning Ecosystem) เป็นฐานในการนิเทศการศึกษา โดยเน้นให้สถานศึกษาส่งเสริมและฝึกอบรมบุคลากรด้านเทคนิคการนิเทศที่ทันสมัย ตลอดจนการนำเทคโนโลยีมาสนับสนุนการนิเทศ เช่น แพลตฟอร์มออนไลน์ สำหรับการนิเทศระยะไกล รวมถึงส่งเสริมความร่วมมือระหว่างโรงเรียนโดยการจัดตั้งคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง ซึ่งช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ได้อย่างสะดวกและมีประสิทธิภาพ อีกทั้งควรมีการประเมินผลและปรับปรุงระบบอย่างต่อเนื่องและนำผลการประเมินมาปรับปรุงแผนการดำเนินงานและแนวทางการนิเทศการศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทที่เปลี่ยนแปลง

3.2 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้สถานศึกษาสามารถควบคุมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายเพื่อให้มั่นใจว่านักเรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ ได้มีการเสนอแนวทางการกำหนดกรอบการประเมินตามมาตรฐานและตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับทิศทางของสถานศึกษาควรออกแบบระบบประกันคุณภาพที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาเพื่อใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยกระบวนการนี้ต้องมีการวิเคราะห์มาตรฐานการศึกษา หลักสูตร จุดเน้น และอัตลักษณ์ของสถานศึกษาเพื่อนำมากำหนดเป็นมาตรฐานของสถานศึกษา นอกจากนี้การเตรียมความพร้อมด้านทรัพยากร บุคลากร และ

ระบบสารสนเทศเป็นสิ่งสำคัญโดยควรวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่มีระยะเวลาชัดเจน และใช้แนวคิดบริหารเชิงกลยุทธ์ในการดำเนินงานและอีกทั้งนำเทคโนโลยีมาใช้งานควบคู่กับการปฏิบัติงาน การพัฒนาบุคลากรเพื่อให้สามารถสนับสนุนการประกันคุณภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ สุดท้าย การกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลายและมีการมอบหมายผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สามารถนำไปปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานของสถานศึกษาต่อไปสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุภาวดี จันทรศิริ และคณะ (2563) ได้เสนอแนวทางให้สถานศึกษานำเทคโนโลยีมาใช้งานควบคู่กับการปฏิบัติงานในการจัดการและการวิเคราะห์ ตั้งแต่การวางแผน การดำเนินงาน โดยการใช้เครื่องมือในรูปแบบออนไลน์ มีการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปด้านการวัดผลและจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง รวมถึงการนำเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและสอดคล้องกับปรียา สงค์ประเสริฐ (2564) ได้เสนอว่า ควรนำความคิดรวบยอดของกระบวนการจากรูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาไปสร้างกรอบความรู้และความเข้าใจแก่บุคลากรในสถานศึกษา เพื่อใช้ในการประเมินตามมาตรฐานการศึกษา ควรมีการนิเทศติดตามการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาอย่างใกล้ชิด เพื่อกระตุ้น ส่งเสริม และให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับสุดาพร หงส์เวียงจันท์ (2565) ได้เสนอว่าสถานศึกษาควรศึกษาระเบียบ วิเคราะห์มาตรฐาน และมีการจัดอบรมให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ทราบถึงบทบาทหน้าที่เพื่อกำหนดมาตรฐานในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาร่วมกัน นอกจากนี้ควรมีการวางแผนการดำเนินการโดยนำระบบต่างๆ เข้ามาใช้ เช่น PDCA, PLC และ 5Step เพื่อให้เกิดการทำงานเป็นทีม เก็บรวบรวมข้อมูลและสถิติอย่างเป็นระบบ รวมถึงมีฝ่ายบริหารที่คอยนิเทศและติดตามการดำเนินโครงการและกิจกรรมต่างๆ

3.3 การวัดประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียนเป็นกระบวนการที่ช่วยสะท้อนศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างแท้จริงควบคู่ไปกับการเทียบโอนผลการเรียนที่มีมาตรฐานเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและความเสมอภาคทางการศึกษาได้มีการเสนอแนวทางว่า ควรมีการจัดให้มีการเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และผลการเรียนจากโรงเรียนอื่นตามที่กำหนด โดยควรเริ่มจากประชุมคณะครูเพื่อวางแผนการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียนอย่างเป็นระบบร่วมกันเพื่อกำหนดเกณฑ์การประเมินที่เหมาะสมและเป็นมาตรฐานเพื่อให้ได้แนวทางการประเมินผลการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่นที่เหมาะสมความแตกต่างของนักเรียนในแต่ละพื้นที่ เพื่อให้การวัดผลสะท้อนศักยภาพจริงของผู้เรียนโดยมีระบบเทียบโอนผลการเรียนที่ชัดเจนและเป็นมาตรฐาน อีกทั้งควรพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้สามารถวัดความก้าวหน้าแท้จริงของผู้เรียนได้อย่างแม่นยำโดยดำเนินการประเมินผลเชิงคุณภาพควบคู่กับแบบทดสอบมาตรฐาน รวมถึงมีการติดตามผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนอย่างต่อเนื่องและนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงแผนการสอนให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับบุญรัตน์นันท์ อารีรอบ (2557) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการเทียบโอนผลการเรียนการศึกษาตามอัยาศัยของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน

ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดจันทบุรี พบว่าควรมีการประชุม อบรม และจัดทำคู่มือเกณฑ์การเทียบโอนผลการเรียนที่ชัดเจน รวมถึงการพัฒนาเครื่องมือวัดผลให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และมีระบบการให้คำปรึกษา แนะนำ ตลอดจนการติดตามผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง และนำผลการประเมินมาวิเคราะห์ใช้ในการปรับปรุงแผนการสอน ส่วนด้านปัจจัยสนับสนุนควรมีวัสดุอุปกรณ์ที่พร้อมและเพียงพอ บริการที่รวดเร็ว และแบบพิมพ์ที่ชัดเจนเพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินงาน และสอดคล้องกับผลการศึกษากีรติกานต์ ศิริสุรวัฒน์ และคณะ (2559) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ระดับประถมศึกษาโรงเรียนอนุบาลศรีประจักษ์ โดยการประเมินเสริมพลัง พบว่าการพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ควรเริ่มจากประชุมวางแผนกระบวนการทำงานให้ชัดเจนเพื่อเสริมสร้างคุณภาพการศึกษา กำหนดผู้รับผิดชอบแต่ละงานอย่างเหมาะสม รวมถึงพัฒนาเครื่องมือ และเทคนิคการวัดผลให้สอดคล้องตามรายกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยใช้วิธีที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การทดสอบ การประเมินจากแฟ้มสะสมงาน อีกทั้งควรประเมินศักยภาพผู้เรียนด้านการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน เพื่อสะท้อนถึงความสามารถทางสติปัญญา การแก้ปัญหา และความคิดสร้างสรรค์ รวมถึงมีการติดตามผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนอย่างต่อเนื่องและนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงการสอนให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษานริสรา เรียนรู้ และพฤษภูมิพล พฤษภูมิกุล (2567) ได้ศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนในความเป็นปกติใหม่ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 ว่า ควรส่งเสริมให้ครูตระหนักถึงความสำคัญของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทปัจจุบัน การพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ต้องเริ่มจากการประชุมวางแผนที่ชัดเจน และสร้างความเข้าใจให้ครูสามารถประเมินผลคุณลักษณะของผู้เรียนอย่างถูกต้องด้วยวิธีการที่หลากหลาย มาทำแผนพัฒนา ปรับปรุง และซ่อมเสริมผู้เรียน โดยใช้เครื่องมือคัดกรองที่ต้นสังกัดจัดทำขึ้นรวมถึงการจัดทำระเบียบ กำหนดผู้รับผิดชอบ พัฒนาเครื่องมือที่หลากหลายเป็นเครื่องมือที่ยืดหยุ่น มีกิจกรรม เหมาะสมกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล และใช้โปรแกรมสำเร็จรูปช่วยเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประมวลผลการประเมินอย่างเป็นระบบสะท้อนถึงการใช้ชีวิตในความเป็นปกติใหม่ เช่น การสังเกต การทดสอบ และการประเมินจากแฟ้มสะสมงาน นอกจากนี้ยังควรให้ความสำคัญกับการประเมินด้านการอ่าน คิดวิเคราะห์ และการเขียนของนักเรียน ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ กำกับ และติดตามการพัฒนาเครื่องมือวัดผล พร้อมกำหนดปฏิทินการดำเนินงานเพื่อนำผลที่ได้รับมาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางพัฒนาให้ผลสัมฤทธิ์ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะการนำผลการศึกษาไปใช้

1. สถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายแม่ลาน้อยควรนำแนวทางการบริหารวิชาการในสถานศึกษาไปปรับปรุงและพัฒนาการบริหารวิชาการด้านให้มีคุณภาพตามมาตรฐานในด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการ

พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษา และด้านการวัดประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน

2. สถานศึกษาควรนำแนวทางทางการบริหารวิชาการในสถานศึกษาที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าไปดำเนินการพัฒนาการบริหารวิชาการในสถานศึกษา และต่อยอดต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. จากผลวิจัยพบว่าสภาพปัจจุบันที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือการวัดประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน สภาพที่พึงประสงค์การนิเทศการศึกษาในสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ในการทำวิจัยครั้งต่อไป จึงควรนำหัวข้อดังกล่าวไปศึกษา เพื่อให้การบริหารวิชาการมีคุณภาพตามมาตรฐาน และขยายขอบเขตไปยังสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนอื่นๆ หรือเขตพื้นที่การศึกษ้อื่นในจังหวัดแม่ฮ่องสอนเพื่อให้ทราบถึงภาพรวม

องค์ความรู้ใหม่

การศึกษาด้านการบริหารวิชาการในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์เครือข่ายแม่ลาน้อยสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 โดยได้ดำเนินการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีการวัดระดับความต้องการจำเป็น ส่งผลให้ได้แนวทางการบริหารวิชาการในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์เครือข่ายแม่ลาน้อยสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ได้ ดังภาพ

แนวทางการบริหารวิชาการในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์เครือข่ายแม่ลาน้อย สังกัด สพป. มส.เขต 2

<div style="background-color: #f9c79f; padding: 5px; border-radius: 10px; margin-bottom: 10px;"> <p>01.การนิเทศการศึกษา</p> <ul style="list-style-type: none"> • ทำรอบการประเมินตามมาตรฐาน • แลกเปลี่ยนเรียนรู้ • เตรียมข้อมูลสารสนเทศ • ติดตาม ตรวจสอบการประเมินผล และรายงานผล </div>	<div style="background-color: #e6e6fa; padding: 5px; border-radius: 10px; margin-bottom: 10px;"> <p>02.การพัฒนาประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา</p> <ul style="list-style-type: none"> • สร้างเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ • ประสานงาน การจัดระบบนิเทศภายใน และออกโรงเรียนและสหวิทยาโรงเรียนในเครือข่าย </div>
<div style="background-color: #c6e0b4; padding: 5px; border-radius: 10px; margin-bottom: 10px;"> <p>03.การวัดประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน</p> <ul style="list-style-type: none"> • ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนและนำผลการวิจัยแก้ปัญหาจริงมาพัฒนาอย่างต่อเนื่อง </div>	<div style="background-color: #fff2cc; padding: 5px; border-radius: 10px; margin-bottom: 10px;"> <p>04.การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา</p> <ul style="list-style-type: none"> • กำหนดการประเมินผลที่มีความยืดหยุ่น • พัฒนาเครื่องมือประเมินตามมาตรฐาน • การประชุมเพื่อวางแผนกำหนดเกณฑ์ • ส่งเสริมให้ครูใช้เครื่องมือวัดผล </div>
<div style="background-color: #f4cccc; padding: 5px; border-radius: 10px; margin-bottom: 10px;"> <p>05.การจัดการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> • สร้าง พัฒนาสื่อนวัตกรรม • กำกับ ติดตาม และประเมินผลการใช้สื่ออย่างต่อเนื่อง </div>	<div style="background-color: #fff2cc; padding: 5px; border-radius: 10px; margin-bottom: 10px;"> <p>06.การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา</p> <ul style="list-style-type: none"> • วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานผู้เรียน • กำหนดจุดประสงค์ เนื้อหา • หลักสูตรให้ชัดเจนและสอดคล้องกัน </div>
<div style="background-color: #cfe2f3; padding: 5px; border-radius: 10px;"> <p>07.การพัฒนาหลักสูตร</p> </div>	

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วงศ์สวัสดิ์. (2558). *ประสิทธิผลการบริหารวิชาการโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดเทศบาลใน
จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.*
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไขปรับปรุง 2545
(ฉบับที่ 2). กระทรวงศึกษาธิการ.*
- กิริติกานต์ ศิริสุรวัดน์ และคณะ. (2559). การพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ระดับ
ประถมศึกษาโรงเรียนอนุบาลศรีประจักษ์กุลโดยการประเมินเสริมพลัง. *วารสารการวัดผล
การศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 22(1), 21–26.*
- แคทเธียภรณ์ อินทิพย์. (2559). *การศึกษาสภาพ และปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาที่มี
นักเรียน ต่างด้าว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และ
เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พระนครศรีอยุธยา.*
- จิรวรรณ อังศุवालวงศ์. (2557). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับประสิทธิผลการบริหารวิชาการของ
ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองทุ่งสง. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ราชภัฏนครศรีธรรมราช.*
- ณัฐธิดา คำมูล. (2564). *ระบบการศึกษาไทยมีปัญหาตรงไหนบ้าง. <https://www.sanook.com/news/8495810/>*
- ณัฐพงษ์ เกரியไกรวงษ์ และคณะ. (2565). ความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียน
มัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดเลยตามแนวคิดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมศักยภาพเฉพาะบุคคล. *วารสาร
ครุศาสตร์ปริทรรศน์, 9(3), 165–169.*
- นิสสรณ์ กัณฑษา และคณะ. (2567). แนวทางการนิเทศการศึกษาโดยใช้ระบบนิเวศการเรียนรู้เป็นฐานของ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1. *Journal of Roi Kaensarn Academi,
9(9), 1031–1047.*
- นริศรา เรียนรู้ และพฤษภูมิพล พฤษภูมิกุล. (2567). แนวทางพัฒนาการดำเนินงานการวัดผลประเมินผลและ
เทียบโอนผลการเรียนในความเป็นปกติใหม่ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1. *วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษา
แห่งประเทศไทย (สพบท.), 6(2), 227–243.*
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.*
- บุญยรัตน์นันท์ อารีรอบ. (2557). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการเทียบโอนผลการเรียนการศึกษาตาม
อัยาศัยของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยาศัย
จังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยบูรพา.*

- ปกรณพงศ์ อินทองแก้ว. (2563). *ปัจจัยและแนวทางในการขับเคลื่อนการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ศึกษาและพัฒนาหลักสูตร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรียา สงค์ประเสริฐ. (2564). *รูปแบบการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1*.
- ปรีติ พรหมลาร์ภย์ และคณะ. (2566). *การบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มคุณภาพการศึกษากกดู-นาแวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1*. *วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ*, 3(8), 1-90.
- ปรัดถรณ์ กองนาคู. (2564). *การพัฒนาแนวทางการบริหารวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 3*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พงศ์ศักดิ์ จิตสะอาด และคณะ. (2560). *การศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 – 2*. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 10(1), 1906 – 3431.
- พัชัญพิชา จันทา. (2563). *แนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- พิชฌาภา แพงด้วง. (2565). *แนวทางการพัฒนาระบบการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พิมพ์ใจ พุฒจัตุรัส. (2562). *การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- รัฐพร ธรรมพิริยะกุล. (2566). *การบริหารวิชาการของโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 [การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา]*. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- วิชุดา เหล่าน้ำใส และนิยดา เปี่ยมพิชนะ. (2566). *ความต้องการจำเป็นและแนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1*. *วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์*, 7(1), 534-545.
- ศิริวิวัฒน์ บุญโตนด, และสสิรพร เขาวนชัย. (2564). *ความต้องการจำเป็นและแนวทางการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร*. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2566). *การแถลงข่าวผลการประเมินPISA 2022*.
<https://pisathailand.ipst.ac.th/>
- สมบุรณ์ เทพศรีธธา และคณะ. (2562). กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1. *วารสารมหาจุฬานาครทรรค์*, 6(8),
3843–3855.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น* (พิมพ์ครั้งที่ 3 ฉบับปรับปรุง). จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- สุดาพร หงส์เวียงจันทร์. (2565). *การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสำนักงานเขตตลิ่งชัน
สังกัดกรุงเทพมหานคร*. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุภาวดี จันทร์ศิริ และคณะ. (2563). การบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาในยุค
ไทยแลนด์ 4.0 เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*,
5(2), 61–75.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2. (2566). *ระบบบริการข้อมูลภาครัฐ Big
DATA สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต2*. <https://www.mhs2.go.th/>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไข
เพิ่มเติมปี 2562*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*. สำนักงาน
เลขาธิการสภาการศึกษา.
- องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาน้อย. (2565). *สภาพทั่วไป (การศึกษาในตำบล)*. <https://www.mae-lanoi.go.th/condition.php>
- อดุลย์ แสนสืบ และสายสุตา เตียเจริญ. (2565). แนวทางการพัฒนาการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนใน
ศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษา บางสะพานน้อย 3 (ไชยราช) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 13(2),
53–75.
- อภิภูรัตน์ สุนทรพรพันธ์ และคณะ. (2564). *การศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหา
บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- Best, J. W. (1982). *Research in education (4th ed.)*. Prentice-Hall.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing (5th ed.)*. Harper Collins Publishers.
- Likert, R. S. W. (1932). *A technique for the measurement of attitudes*. *Archives of
Psychology*. New York University.